

ЕМА МИЉКОВИЋ*

КАТЕДРА ЗА ОРИЕНТАЛИСТИКУ

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

ЗНАЧАЈ НАУЧНЕ ИСЛАМОЛОГИЈЕ У СРБИЈИ – ПРЕГЛЕД САВРЕМЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

Овај рад има за циљ да кроз преглед најновије литературе на српском језику прикаже тренутно стање изучености научне исламологије у српској научној заједници. Иако продукција, као ни преведена литература на српском језику, а који припадају овој ужој научној области није квантитативно велика, захваљујући добром одабиру она је изузетно релевантна и омогућава увид у савремено стање исламологије. Аутор ће детаљније представити она дела која сматра најзначајнијим за изучавање ове тематике.

Кључне речи: Исламологија, Оријенталистика, Катедра за оријенталистику, научна литература, стручни преводи

Обележавајући значајан јубилеј као што је 90 година од оснивања Катедре за Оријенталистику на Београдском универзитету, а у времену успона радикалног ислама чији смо сведоци, сврсисходно је осврнути се на литературу која припада домену научне исламологије на српског језику. Разлози су свакако бројни и није потребно посебно их елаборирати: значај исламског фактора у савременим геополитичким односима, однос немуслиманских друштава према муслиманским, разлика између радикалног ислама и ислама као религије истинских верника, историјска компонента изразито изражено на просторима југо-источне Европе итд. У уверењу да суштина ислама као религије није довољно позната широј читалачкој публици српског говорног подручја, циљ овог рада је да укаже на она дела која постоје и која могу продубити постојећа знања о овој проблематици као и отворити многа нова питања на која одговоре тек треба дати.

---

* emiljkovic.1967@gmail.com

На српском језику, иако би по многим параметрима требало очекивати велику продукцију, број дела која се могу сврстати у научну исламологију је релативно мали. Ислам као религијски систем систематски је приказан само у делу Д. Танасковића *Ислам. Доџа и животи*, које је доживело два издања (Београд 2008¹; Београд 2010²), и која ће ускоро пред читаоце изаћи као треће допуњено издање) и наишло на веома добар одазив како стручне тако и шире читалачке публике.

У том смислу када је у питању страна литература преведена на српски језик, најзначајније је свакако дело *Оксфордска историја ислама*. (Београд 2002: 1–959)

Проблему малог броја дела који спадају у домен научне исламологије на српском језичком простору већ је разматрао Д. Танасковић, који наглашава да:

„Ислам је сам по себи у религиолошком смислу ретко био предмет истраживања, тако да се исламологија није афирмисала ни као научна грана ни као академска дисциплина. Не постоји ниједна уиверзитетска установа ни научни институт у којима би неко заинтересован за ислам могао о њему систематски стицати потребна знања или га продубљеније изучавати. Корисна исламолшка сазнања нуде програми социологије и политикологије религије, на неким нашим факултетима, па чак и поједини курсеви у оквиру филолошких студија оријенталистике, као и у теолошким курикулумима, али она су ту сегмент сложених и интердисциплинарних студија, другачије осмишљености и циља, тако да исламски феномен осветљавају само фрагментарно.” (Танасковић 2010: 9)

Како шире опсервације о овом проблему нису могуће услед ограничености волумена Зборника, тема овог прегледа биће област која би се условно могла назвати примењена исламологија. Ова синтагма, произишла је из научно утемељене чињенице да исламологија прожима све гране оријенталистике (лингвистику, књижевност, историју, културологију, политичке односе), те да се целовито може схватити само уз разумевање појавних облика ислама у различитим државама и код различитих народа исламског ареала. (Детаљније видети: Танасковић: 2010) Иако је наравно ислам један религијски систем (са две своје основне следбе које се исказују кроз сунитски и шиитски ислам), од Атлантика до Пацифика он има своје различите видове испољавања, које се најбоље могу схватити ако се као пример узме спољни изглед исламских богомоља – џамија. Све су намењене истој сврси, све имају исте основне компоненте, али радознали ум ће одмах уочити разлику између џамије у Турској, које су изграђене

под утицајем византијске, односно персијске архитектуре (зависно у ком делу земље) од џамије у Индији, на пример, где је спољни изглед попримио карактеристике карактеристичне за индијске, примарно хинду, храмове.

Аутор се определио за преглед дела из поменутог области страних аутора преведених на српски језик. У оквиру прегледа биће разматрана само она дела која испуњавају захтевне услове научности. Међутим, како је већ наглашено, ако би овај приказ био ограничен само на она дела која по строгим критеријумима улазе у оквире исламологије, тј. науке о исламу као религији, његовим учењима и веровањима, овај рад би се завршио приказивањем неколико наслова. Примењена исламологија ће бити схваћена, што је заправо и једино исправно тумачење, као наука која представља основу за већину културолошких и историографских као и теолошких наравно проучавања из области оријенталистике. Није могуће разматрати историју Арапа, Персијанаца или Турака, без знања из основа ислама и његове историје. Стога ће овим прегледом бити обухваћене и поједине историје исламских народа, јер је њихов развојни пут неодвојив од историје ислама.

Нимало случајно, прво место у овом прегледу заузима капитално дело *Оксфордска историја ислама*, коју је приредио Џон Еспозито, а објавила издавачка кућа „Клио”. Ова драгоцену књига битно се разликује од под наслову сродне *The Cambridge History of Islam*, која садржи више томова и детаљно разрађује историју ислама у појединим деловима света. Оксфордско издање је конципирано као скуп чланака који су сви повезани заједничком тематском нити, али из угла научника различитих профила, разнородних тема и географских ареала. Ако наслов и упућује да се ради о књизи која се искључиво бави исламом *per se*, то није тако, а како је већ објашњено не би било ни методолошки исправно. Тако поред прегледа зачетака ислама, основних религијских питања, па и сложенијих проблема као што су ислам и хришћанство, постављање темеља за обнову и реформе, глобализација ислама, ислам данас. Посебно су историографски обрађени султани и барутна царства (Османско и Сафавидско царство, примарно), ширење муслиманског царства на Исток, Централна Азија и Кина, Ислам у Африци до 1800. Донекле изненађује изостанак поглавља о вишевековној муслиманској владавини на Ибериском полуострву и Сицилији, које су имале своје посебне карактеристике и значај. Сам Џон Еспозито у уводу наглашава да је ова књига писана „с намером да се олакша приступ историји ове религије. Намењена је широкој читалачкој публици, али је занимљива и стручњацима”. (*Оксфордска историја ислама* 2002: 7) Такође, уредник наглашава очигледни ин-

тердисциплинарни приступ проучавању ислама и исламске цивилизације, како по разноликости аутора и њиховим научним областима, тако и на основу различитих националних и религијских традиција. (*Оксфордска историја ислама* 2002: 8–9)

Коришћење књиге је у великој мери олакшано исцрпним речником појмова, који широј читалачкој публици не морају бити познати, као и обимним и исцрпним регистром. На крају, али не и најмање важно српској читалачкој публици је ово дело својим поговором приближио и Д. Танасковић. Поговор је насловљен „заокружење једног исламолошког пројекта”, где се наглашава да се ово дело одликује научном вредношћу, које се огледа и у „свеобухватности, модерности концепције и заснованости на достигнућима већег броја научних дисциплина”. (*Оксфордска историја ислама* 2002: 805).

Изузетно значајно дело за разумевање како прошлости, тако и садашњости, па и будућности, арапских народа, али и ислама као религије, представља превод књиге чувеног оријенталисти и арабисте Албера Хуранија, који је своју научно каријеру оставарио примарно у Енглеској. Свакако, његов животни пут, одрастање, образовање и научно остварење у Енглеској, обележило је његов научни поступак и разумевање историје, па иако се често упоређују, у методолошком смислу његова књига *Историја арапских народа* (Београд 2016: 1–711) представља искорак у односу на још увек релевантно дело Филипа Хитија *Историја Арапа* (оригинал *History of the Arabs* 1937: London), које доживело је више издања на српскохрватском језику.

Хуранијева историја је методолошки савременија, и мање оријентисана ка политичкој, догађајној историји него књига Филипа Хитија, која обилује детаљним описима догађаја и личности. Хурани је, делимично ослањајући се на школу анала, настојао не само да пружи оквир догађаја, већ настоји и да проникне у њихову суштину као и да прикаже основе друштвене историје, што је императив савременијих дела. Хурани је ову књигу написао као круну својих истраживања, на заласку своје научне каријере, настојећи да она буде синтеза његовог целокупног оријенталистичког рада. Иако има и озбиљне критичаре, ово дело представља једну од ретких историја арапског света, која је научно добро заснована, избалансирана, а истовремено и информативна.

Ислам као религијски систем, сасвим разумљиво заузима важно место у Хуранијевом делу, и он му се враћа у више наврата, од прве објаве, даље кроз историју, хронолошким редом, у оној мери у којој је ислам и шеријат као његов одраз диктирао историјске и политичке прилике у развоју арапских народа.

Српски превод *Историје арајских народа* опремљен је предговором Малиса Ривена (Хурани 2016: 17–26) и изузетно надахнутим и научно значајним поговором проф. др Дарка Танасковића, што даје изузетну вредност овом издању (Хурани 2016: 675–683).

Иако објављивање Хуранијевог дела не значи нужно, бар на универзитетском нивоу оријенталистичке наставе, одустајање од већ поменутог дела Филипа Хитија, комплементарно посматране, представљају велики значај за информисање не само стручне, већ и шире читалачке публике, о теми о којој се у нашој широј јавности веома мало зна, а која представља суштину разумевања савремених односа на Балкану, Европи и свету.

Издавачка кућа Клио у својој реномираној едицији Полис објавила је 2011. године превод књиге *Историја средњег истока (1798–2006)* (Кампанини 2011, 1–233) истакнутог италијанског оријенталисте и исламолога, Масима Кампанинија, професора Савремене историје арајских земаља на Институту за оријенталистику Универзитета у Напуљу, Исламске цивилизације на универзитету Сан Рафеле у Милану, као и Историје исламских земаља на Факултету за филозофију и књижевност у Тренту. М. Кампанини се током свог вишедеценијског бављења оријенталистиком посветио темама из исламске филозофије, и посебно односа ислама и политике.

Књига М. Кампанинија, пружа преглед историје широког географског подручја од Марока до Ирана. Аутор се, омеђујући географске ареале свог истраживања, определио за појам Средњи исток, који иако можда не идеално прецизан, због свог суштинског европоцентричног значења, представља једини заједнички назив који се може понудити за синтетички преглед историје земаља северне Африке, Блиског Истока (још један устаљени европоцентрични појам новијег датума!) и централне Азије.

Иако би се можда могле и другачије дефинисати, хронолошки репери Кампанинијевог дела су, по нашем мишљењу, веома добро одабрани и умешно смештени. Наполеонов поход на Египат (1798). краткотрајан по свом непосредном учинку, представља почетну фазу једног новог европског промишљања не само Египта, већ и шире, читаве зоне источног Средоземља, док се истовремено код народа који живе на тим просторима осећа почетак струјања нових идеја и покрета. Књига се завршава 2006. годином, која је одабрана као искорак у доба коме смо сведоци и савременици, али уз временску маргину, која раздваја историчара од хроничара њему савремених збивања. Уосталом, у савременој историјској науци појам историјске дистанце релативизиран је у корист тумачења и разумевања појава и догађаја

који су хронолошки блиски ономе ко их проучава, уз императив научне објективности и адекватне изворне подлоге.

Студија Масима Кампанинија правилно уочава сличности и разлике између држава и друштва које су објекат његовог истраживања. Ислам, као њихов главни кохезиони фактор и заједнички именитељ, представља централну осу историје Средњег истока (и то наравно не само у периоду који је Кампанини обухватио овом монографијом).

Додатну вредност овој, без сумње, добро укомпонованој књизи, пуној одмерених ставова и вредних истраживачких закључака, даје и приложена хронологија догађају на Средњем истоку у последња два века, као и преглед препоручене литературе, уређен по појединим проблемским целинама (општа литература, Магреб, Египта и Судан, Машрек, Османско царство и Турска, Иран, арапско-израелски сукоб, исламски реформизам и радикализам). Лакше сналажење омогућава и регистар, прелиставањем кога се стиже до задње корице ове монографије.

У свом закључку, аутор наводи да се у савременом добу „Средњи исток појављује у улози једног од малобројних међународних попришта (а можда и јединог) које нови поредак још није нормирао и уредио према свом моделу, а за шта је главни разлог неспроведена демократизација његових држава и претња ислама, која из тога произилази”. (Кампанини 2011, 204–205) Више окренут будућности него ретроспекцији, своја завршна разматрања Кампанини је посветио будућности ислама, како у већинском муслиманском домену, тако и у дијаспори, те истиче да постоји могућност да се изгради исламски пут ка демократији, кроз ревалоризацију класичних политичких појмова консензуса и консултовања. Износећи став који су делили и неки муслимански мислиоци да „ислам дијаспоре” тј. онај који делује на европском континенту може најлакше да прихвати западни утицај, те да тиме постане „демократски” (мада је уистину тешко одредити истинско значење овог појма), аутор упозорава да су истраживања спроведена после догађаја од 11. септембра 2001. године, показала да муслимани у Европи нису интегрисани у западна друштва, те да су склони фундаментализму, што је довело до, по његовом мишљесу „некритичке и неоправдане” исламофобије. „Исламофобија је крајње опасна”, сматра М. Кампанини, пошто прети да занемари и онај умерени глас који је спреман на разговор, и парадоксални, прети да од ислама дијаспоре направи највеће легло радикализма”. (Кампанини 2011: 2014–2015)

Иако би се, услед дуготрајног периода османске власти у југоисточној Европи, па тиме и на српском језичком подручју, могло очекивати супротно, чињеница је да преведене стране литературе на

српски језик која се бави историјом, цивилизацијом, културом Османског Царства има сразмерно мало. Један од разлога су свакако веома скупа ауторска права, али такође и чињеница да се на нашим просторима слика о периоду османске историје споро мења. Модерна схватања, која не осликавају овај период метафором „османског јарма” још увек тешко крче пут до шире читалачке публике, иако су у нашој историографији присутна деценијама.

Први корак у том правцу начинила је, нимало случајно, издавачка кућа „Клио”, која је показала и показује велико интересовање за теме из области оријенталистике, било оне научног, културолошког или књижевног типа. Тако је 2002. године на српски језик преведена тада свакако једна од најбољих историја Османског царства, чији је француски издавач угледна кућа Fayard (*L'histoire de l'Empire Ottoman* 1989: 1–810). Како сам и лично учествовала у преводу ове књиге на српски језик, заједно са издавачем и целим тимом и даље се поносимо овим подухватом, а књига представља универзитетски уџбеник на свим државним универзитетима у Србији где се студира историја. Ово колективно дело, рађено под брижљивим вођством једног од цењених француских османиста и турколога Робера Мантрана (Robert Mantrand) представља први модеран преглед историје Османског царства преведен на српски језик. Иако још увек референта, *Историја Османског царства. Класично доба (1300–1600)* (Иналцик 1974, 1–353), која је доживела и друго неизмењено издање на српском језику (Иналцик 2003, 1–374) дело је најзначајнијег турског историчара 20. века, недавно преминулог Халила Иналцика. Ова студија не само да не обухвата историју читавог Османског царства, јер је хронолошки омеђено, већ је примарно оријентисано на друштвено историју, без оквира политичке, догађајне историје, па подразумева да читалац већ познаје основне постулате како би могао да у потпуности искористи вредности ове књиге. Мантранов приступ је комбинација та два модела: најпре је дат политички оквир догађаја, а онда разматрана друштвена историја. Ово преплитање аналитичког и синтетичког модела чини поменуто Историју Османског царства угледног француског издавача, неизоставним приручником превасходно у универзитетској настави.

Како живимо у „брзим временима”, Мантранова Историја, иако одолева деценијама које пролазе и новим сазнањима и методама, добила је бројне „супарнике” у новијим делима који носе готово истоветан наслов. Како квантитет свакако не значи и квалитет, међу новијим остварењима треба свакако истаћи Сурају Фароки и Каролин Финкел, чија дела заслужују да се појаве пред српским читаоцима. Свакако, много је и публицистике, па и произвољних тумачења, те у

временима када се издаваштво суочава са бројним изазовима, веома важно пажљиво одабрати дело које ће се преводити.

Значајан издавачки подухват Српске Књижевне Задруге представља и превођење књиге познатог турског историчара Илбера Ортајлија *Најдужи век империје* (Београд 2004, 1–254). Одабир наслова и стручног преводиоца су одлично усклађени, имајући у виду да је књига примарно посвећена историји Османског царства у 19. веку, што је од кључног значаја за српску националну историју, јер је управо то период стварања модерне српске државе. Ортајлијева виђења и тумачења не поклапају се (или бар не увек) са ставовима српске, па и шире европске историографије, али су веома значајна у компаративном смислу и свако треба имати увид у њих. У Ортајлијевом делу познавање основних поставки ислама се подразумева, што читаоци који нема дубљих оријенталистичких знања отежава коришћење ове књиге.

Иако су се, индукована емитовањем серије посвећене животу Сулејмана Величанственог (за кога су сами његови биографи и османски хроничари, као и званична администрација користили надимак Законодавац), појавио се одређен број превода квази научне и популарне литературе на ову тему, чији су аутори и Турци и писци англосаксонског говорног подручја. Но, ниједна од ових књига, по скромном суду аутора овог прегледа не завређује помен у смислу циља овог чланка.

Међутим, када су у питању дела која се баве било историјом Османског царства у целини, било неким њеним сегментом (проблемским, географским, итд.) морају се имати у виду две ствари:

1. аутори тих радова подразумевају одређено знање о основицама ислама, те се у оквиру османских студија ретко налазе основна објашњења. Иако се у разматраној Мантрановој историји, на пример, шире него у сличним делима разматра положај арапских провинција Османског царства, где је чињеница да су управо те провинције колевка ислама, у великој мери одредиле даља историјска збивања, аутор Анре Рејмон није сматрао потребним да објашњава корене и почетке ислама. Иако се говори о хаџилуку, као фактору кохезије између османске централне власти и арапских провинција Царства, нема детаљног описа ни стубова ислама, ни самог обреда ходочашћа. Подразумева се да је читалац у та питања упућен.
2. Османско царство се често дефинише као војничка и исламска држава, иако ислам није примаран у политици османске централне власти. Често је ислам био изговор, а не

покретачка снага, а прагматичне Османлије су номинално свој систем управе заснивале на шеријату, док су се у реалној политици више су се ослањали на секуларне законе – кануне, које је могао да прогласи сваки султан. Иако су кануни, барем у теорији, морали да буду у складу са шеријатом, у пракси то није увек био случај. Долазило је до одступања, увек из практичних разлога (Миљковић, Крстић 2010: 301–302)

Овај преглед свакако не би био потпун без указивања на дело чувеног хваљеног али и оспораваног оријенталисте Бернарда Луиса, чије дело *Muslimansko otkriće Evrope* (Luis 2004, 1–477) је посвећено управо тој цивилизацијској симбиози између Истока и Запада.

Сам аутор у предговору наводи да је термин откриће одабран реверзибилно улози Европљанина који открива нови свет, већ је у овом контексту он (Европљанин) „егзотични варварин кога откривају и посматрају истраживачи из исламских земаља” (Luis 2004: 7).

Б. Луис је на страницама ове књиге настојао да испита изворе и природу муслиманског сазнања о Западу, као и нивоима и достигнућима тог сазнања. (Luis 2004: 7).

Можда најбоља за кратко упознавање арапске историје, цивилизације и културе у њеном класичном периоду, представља популарно дело Филипа Хитија *Творици арапске историје* (Хити 2004, 1–280). У овом делу, Хити је одабрао да прикаже биографије, по његовом уверењу, најзначајнијих људи који су створили велику арапску цивилизацију почев од Мухамеда (7. век) до Ибн Халдуна (15. век). Књига је подељена на два дела, на биографије оних личности које су дали свој политички, а затим на биографије оних који су дали највећи културни допринос развоју ове цивилизације. Личности су зналачки одабране, а књига је писана лаким стилем и представља одличан увод у упознавање са цивилизацијом која је много допринела даљем развоју европске цивилизације, иако се то понекад пренебегава.

Током 2016. године издавачка кућа „Ком” обогатила је литературу која спада у домент исламологије и оријенталистике вредним издањем *Култура и цивилизација ислама и Ирана* (Велајати 2016, 1–1314). Иако би прва асоцијација аутора упућеном читаоцу била везана за политику, с обзиром да аутор др Али Акбар Велајати није примарно школовани историчар, оријенталиста или културолог, већ стручњак за међународне односе, он је веома успешно упловио у научне воде, користећи свакако и своја знања и искуства која је стекао на државним и дипломатским функцијама на којима је остварио успешну каријеру.

Иако свакако има другачију визуру гледања него да је писана руком неком аутора немуслимана, ова књига је драгоцену управо због тога. То је поглед изнутра, који даје нова сазнања, али оставља и места за дилеме, питања, критичке ставове. Уосталом, свака национална историографија, укључујући и српску, чврсто стоји на становништу да нико не може боље разумети историју и културе неког народа од онога који је сам проживљава.

Култура и цивилизација ислама и Ирана можда неће стећи широки читалачки круг, пре свега због своје обимности, па и мноштва детаља које се заинтересованом појединцу, али не и истраживачу ових области, чине сувишним. Ипак, то је у овом тренутку једна од најбољих историја друштва, политике и културе Ирана, који заузима значајно место у историји цивилизација и чије историјско наслеђе заслужује да буде шире представљено српској публици.

Несразмерно значају ислама за разумевање како прошлости, тако и садашњости народа који живе на просторима југоистичне Европе, на српском говорном подручју се осећа недостатак књига које се могу сврстати у научну исламологију, као и историју исламске цивилизације. Иако се, како смо настојали да прикажемо у овом раду, и у том погледу ситуација последњих година мења на боље, што представља значајан искорак у правцу упознавања стручне јавности, као и шире читалачке публике са исламском догмом, савременошћу, културом и цивилизацијом), и даље се у српској научној и културној средини осећа недостатак релевантне научне (као и научно-популарне) литературе са овом тематиком.

На крају, подстакнути објављивањем ових значајних студија, желимо да изразимо наду да ће сличних издавачких подухвата у будућности бити више, што би свакако допринело бољем разумевању и сагледавању прошлости, садашњости и будућности земаља које улазе у историјски, културолошки и друштвени ареал исламске цивилизације.

Литература

- Велајати Али Акбар. 2016. *Култура и цивилизација ислама и Ирана*, Београд: Ком.
- Иналцик, Халил, 1974¹, *Историја Османског царства. Класично доба (1300–1600)*, Београд: Српска књижевна задруга.
- Иналцик, Халил, 2003², *Историја Османског царства. Класично доба (1300–1600)*, Београд: Утопија.
- Историја Османског царства*. 2002. ур. Робер Мантран. Београд: Слио.

- Cambridge History of Islam, 1970¹. I–II, ed. Peter Holt, Ann K.S. Lambton, and Bernard Lewis. Cambridge: Cambridge University Press.
- Кампанини, Масимо. 2011. *Историја средњеи истока (1798–2006)*. Београд: Clio.
- L'histoire de l'Empire Ottoman*. 1989. ed. Robert Mantrand. Paris: Fayard.
- Luis, Bernard. 2004. *Muslimansko otkriće Evrope*, Београд: Avangard.
- Миљковић, Е, Крстић А, Трагови српског средњовековног права у раним османским канунима и кануннамама, У: *Средњовековно право у Срба у оілегалу историјских извора*, Зборник радова са научног скупа САНУ одржаног 19–21. марта 2009, Београд 2009, 301–319.
- Оксфордска историја ислама*. 2002. ур. Џон Еспозито. Београд: Clio.
- Ортајли, Илбер. 2004. *Најдужи век империје*. Београд: Српска књижевна за- друга.
- Танасковић, Д. 2010. Зашто у Србији нема традиције научне исламологије, *Исламобалканика 1, Институт за теолошка истраживања*, 9–16.
- Танасковић, Дарко. 2008¹. 2010². *Ислам. Доіма и живош*, Београд: Српска књи- жена задруга.
- Hiti Filip, 1967¹. *Istorija Arapa: od najstarijih vremena do danas*. Sarajevo: Veselin Masleša.
- Хити, Филип. 2004. *Творци арајске историје*, Београд: Утопија.
- Hiti, Filip. 1937¹. *The history of the Arabs*, London: MacMillan Publishers
- Хурани, Алберт, 2016. *Историја арајских народа*. Београд: Clio.

THE IMPORTANCE OF THE SCIENTIFIC STUDIES OF ISLAM IN SERBIA: REVIEW OF THE CONTEMPORARY LITERATURE

Summary

This paper has the aim to present the actual position of the scientific islamology in the Serbian scientific community, through survey of the latest studies published on this topic in the Serbian language. Although the production, as well as the translated literature into Serbian language, are not quantitatively big, thanks to the good choice of works, it is highly relevant. Thus, it makes possible to make a perception of the actual state of the world's Islamic studies. The author will present in details those works that she finds most important for studying this particular discipline.